

Društvo
Arhitekata
Zagreba

Trg bana Josipa Jelačića 3/1
t +385 1 4816151
f +385 1 4816197
daz@d-a-z.hr
OIB 87490332083
IBAN HR1223600001101548547

REPUBLIKA HRVATSKA

**MINISTARSTVO PROSTORNOG
UREĐENJA, GRADITELJSTVA I
DRŽAVNE IMOVINE**

n/r ministar Branko Bačić

PREDMET: Strukovna reakcija na postupanja tijekom izrade prostornih planova

Poštovani ministre Bačić,

polazeći od razumijevanja kako je dužnost Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine (u daljnjem tekstu: Ministarstva) nadzirati usklađenost svih postupaka u području prostornog uređenja s važećim Zakonom o prostornom uređenju, kao i predlagati izmjene i dopune ili novi Zakon u slučaju uočavanja njegovih nedostataka, odnosno pojašnjavati njegove pojedine odredbe putem mišljenja, upozoravamo Vas kako je dopisom Klasa: 350-02/24-10/3, Urbroj: 531-08-1-1-25-3 od 22. siječnja 2025. godine potvrđeno postojanje problema na koje kao struka upozoravamo od dana stupanja na snagu Zakona.

Naime, ovakvim Zakonom, a posebice njegovim kasnijim izmjenama i dopunama, u značajnoj mjeri je derogirana strateška razina planiranja, čime prostorno i urbanističko planiranje ne može ispunjavati svoju svrhu. Zavod za prostorni razvoj i Zavodi za prostorno uređenje županija, odnosno Grada Zagreba, nemaju na raspolaganju dovoljno stručnih i u pravnom sustavu Europske unije priznatih alata koji bi im omogućili optimalno obavljanje njihove zadaće – osiguravanje stručne utemeljenosti prostornih planova i drugih dokumenata koji su Zakonom propisani u njihovoj nadležnosti.

S aspekta struke, ključni problemi koje javno komunicirate odnose se na:

1. urbanističke planove uređenja, posebno na mogućnost realizacije gradnje na pojedinim lokacijama i prije njihovog donošenja
2. posebne procedure koje lokalnoj samoupravi omogućavaju kvalitetne participacijske postupke za preobrazbu ključnih dijelova njihovog prostora, kao što su gradski projekti i javni arhitektonsko-urbanistički natječaji
3. Ustavom zajamčenu nadležnost jedinica lokalne samouprave na upravljanje i uređenje svog područja.

Izrazito su zabrinjavajuće Vaše izjave u kojima iskazujete nerazumijevanje problema koji će eskalirati provođenjem ovakvih odredbi Zakona koje upućuju na mogućnost gradnje unutar obuhvata za koje je Zakonom propisana obveza izrade urbanističkih planova uređenja, i to prije njihovog donošenja. Takav pristup potkopava temeljna načela prostornog uređenja i održivog razvoja te će zasigurno imati dugoročno negativne posljedice na prostorno planiranje i kvalitetu izgrađenog okoliša. Ovo je posebno zabrinjavajuće i iz razloga što, iako je to Zakonom obvezno, do danas nisu započeti procesi urbane sanacije područja na kojima preteže ozakonjena nezakonito izgrađena gradnja. Naša stvarnost u građevinskom području Grada

Zagreba, a i Republike Hrvatske je provođenje procesa urbane/ruralne sanacije, transformacije i preobrazbe i niti jedan kratkoročni, partikularni ili politički interes, to ne smije zanemariti.

Naglašavamo kako je donošenje prostornih planova jedan od ključnih preduvjeta za stvaranje jasnog i utemeljenog okvira za prostorni razvoj, koji će osigurati kvalitetu prostora, pravnu sigurnost te ravnomjerno i planski vođen razvoj. Svako odstupanje od ovog načela prijeti daljnjem narušavanju prostornog reda i degradaciji izgrađenog okoliša.

Gradski projekti predstavljaju instrument koji omogućava lokalnim samoupravama provođenje širokog participacijskog postupka. Legitimnost tih postupaka potvrđuju predstavnička tijela lokalne samouprave, ista ona koja donose prostorne planove. Gradski projekt, u svojoj suštini, predstavlja javnu, stručnu i političku raspravu, koja svim građanima omogućuje pristup procesu transformacije ili planiranja novih ključnih lokacija za daljnji razvoj. Takav model je prepoznat i u državama Europske unije (primjeri: Pariz, Berlin, Barcelona, London, Beč, Oslo, Helsinki...).

Javni arhitektonsko-urbanistički natječaji su, kako navodite u Vašem Izvješću o provedbi Apolitika RH za period od 2013. do 2020., posebni stručni alat „provjerena metoda kojom se osigurava kvaliteta javnih zahvata u prostoru“, a na koje upućuje i čl. 63. Zakona pozivanjem na primjenu dokumenta „Arhitektonske politike Republike Hrvatske 2013. – 2020., ApolitikA, Nacionalne smjernice za vrsnoću i kulturu građenja“. I samo Ministarstvo u izvornom obrazloženju donošenja Zakona o prostornom uređenju 2013. godine jasno navelo arhitektonske natječaje kao postupke koji za cilj imaju pomoći odrediti lokacijske uvjete oblikovanja za područja ili zahvate u prostoru za koje to prostornim planom prilikom njegovog donošenja nije moguće. Stoga Uputa koju citirate u točki 2. dopisa ne može biti prihvatljiva i u suprotnosti je s pozitivnom, višedesetljetnom praksom prepoznatom u Republici Hrvatskoj, a i svim državama Europske unije.

Jedinice lokalne samouprave imaju ustavno pravo i obvezu upravljati svojim vlastitim područjem, a jedan od elemenata upravljana su i opći akti, prostorni planovi i alati propisani tim općim aktima. U tom smislu i propisivanje specifičnih pojmova koji se odnose na jedinicu lokalne samouprave je oduvijek bila prihvaćena praksa i nužna je u razumijevanju različitosti pojedinih prostora Republike Hrvatske.

S obzirom na trenutnu situaciju, pozivamo Vas da prihvatite argumente struke, u interesu građana Republike Hrvatske, i u proces participacije uključite širu arhitektonsko-urbanističku zajednicu. Do donošenja novog Zakona, apeliramo na dosljednu primjenu postojećih odredbi u skladu s izvornim duhom Zakona, uz poštivanje praksi koje su Ministarstvo i struka prethodno usuglasili i primjenjivali.

S poštovanjem,

Društvo arhitekata Zagreba

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatska komora arhitekata

Udruženje hrvatskih arhitekata

